ZUŠ POLICE NAD METUJÍ

Autoři
Domink Ansorge
Martin Hrnčíř
Gabriela Palijová
Radek Petříček
Jakub Voves

Pedagogické vedení
Vladimír Beran

Svratka
Publikováno 15/10/2011 na stopytotality.org

Dne 14. října jsme se sešli v ZUŠ v Polici nad Metují ve složení: Martin Hrnčíř, Jakub Voves, Dominik Ansorge, Radek Petříček, Gabriela Palijová a samozřejmě pan učitel Vladimír Beran. S cílem naplánování scénáře, který úzce souvisí s nedělní cestou do Svratky, kam byl v březnu roku 1983 přeložen náš respondent Jan Josef Kohl. Doufám, že v neděli se vrátíme s novými zážitky a určitě čerstvými informacemi o vývoji našeho projektu.

Gabriela Palijová

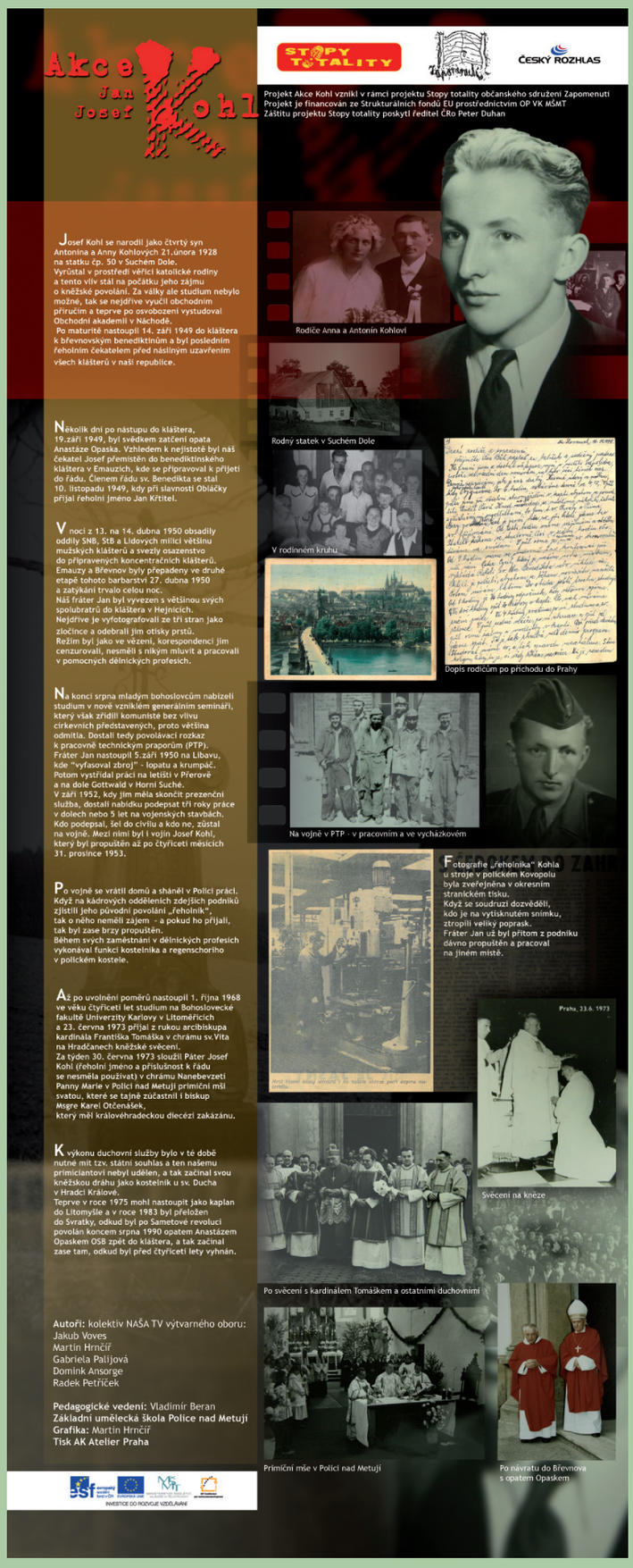

ZUŠ POLICE NAD METUJÍ

Příběh Jana Josefa Kohla

Rodinný snímek Kohlových, Jan Josef vzadu uprostřed

Jan Josef Kohl se narodil 21. února 1928 jako čtvrtý syn Antonína a Anny Kohlových. Vyrůstal v katolicky založené rodině a to se odrazilo v jeho budoucím životě. V září 1945 začal studovat na Obchodní akademii v Náchodě a studium úspěšně ukončil maturitou 18. června 1949. Pak nastoupil do břevnovského kláštera jako čekatel. U břevnovských benediktinů byl posledním novicem před násilným uzavřením všech klášterů v naší republice 14. září 1949. Pět dní po nástupu byl zatčen jeho představený Anastáz Opasek. Vzhledem k nejistotě v té době byl náš čekatel Josef přemístěn do benediktinského kláštera v Emauzích, kde se pod vedením novicmistra P. Cyrila Stavěla OSB připravoval k přijetí do řádu.

Akce K

Dne 10. listopadu 1949 přijal v Královské kapli emauzského kláštera (kostel byl vybombardovaný po americkém náletu 14. března 1945) řeholní jméno Jan Křtitel a stal se tak členem nejstaršího řeholního společenství v naší zemi. Takto vstoupil do duchovních služeb.

MOTIVAČNÍ OTÁZKY

Pro základní školy

1) Do kterého řeholního řádu Jan Josef Kohl vstoupil a kdy?
2) Co se stalo v noci z 27. na 28. dubna 1950?
3) Po kolika letech od vstupu do řádu se stal knězem?

Doplňující otázky pro střední školy

1) Proč Jan Josef Kohl odmítl nabídku vstupu do generálního semináře?
2) Jak dlouho sloužil u PTP? Co byly PTP?
3) Kdo byl Anastáz Opasek?

ZUŠ POLICE NAD METUJÍ

Bohužel ne na dlouho. V noci z 13. na 14. dubna 1950 přepadly oddíly SNB, StB a Lidových milicí většinu mužských klášterů a svezly osazenstvo do předem vytipovaných koncentračních klášterů. Druhá etapa proběhla z 27. na 28. dubna 1950 a týkala se také kláštera v Emauzích a v Břevnově. Jan byl vyvezen s většinou svých spolubratrů do kláštera v Hejnicích, kde pracoval jako pomocník pokrývače. Někteří vyráběli dřevěné hračky, bižuterii a naráželi korek do pivních uzávěrů. Nejdříve je ovšem vyfotografovali ze tří stran jako zločince a odebrali jim otisky prstů. Korespondenci odevzdávali otevřenou a stejně tak ji po cenzuře dostávali. Nesměli s nikým mluvit, režim byl téměř totožný s vězeňským.

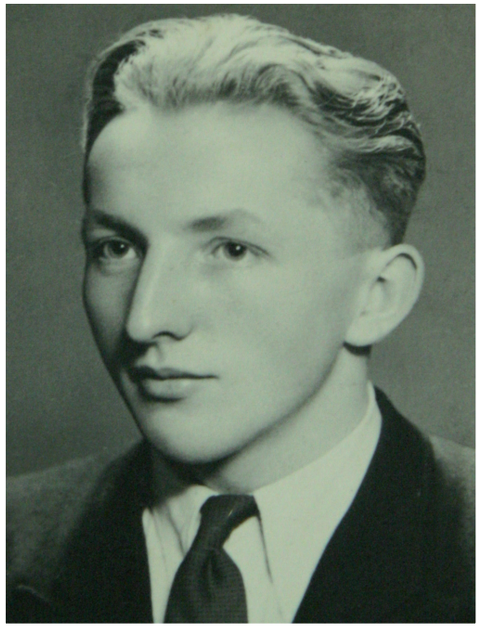

V mládí

Pétépák a horník

Koncem srpna jim bylo nabídnuto studium v nově vzniklém generálním semináři, který však zřídili komunisté. Většina z nich proto odmítla. Dostali tedy povolávací rozkaz k pomocným technickým praporům (PTP). Jan nastoupil 5. září 1950 na Libavou. Zde vyfasoval lopatu a krumpáč a po nezbytném politickém školení odjel koncem září do Plzně–Českého údolí, kde pracoval při stavebních úpravách vojenské nemocnice. Bydleli v bývalém zajateckém táboře.

V březnu 1951 byl převelen do Přerova na stavbu vojenského letiště. Zde pracoval s vojínem, který byl velitelem oddílu anglických tanků v hodnosti nadporučíka a prožil tři roky války. Po roce 1948 ho degradovali a musel nastoupit základní vojenskou službu u PTP. Paradoxní na tom bylo, že jeho velitelem v Přerově se stal střelec z jeho tanku, který měl za britské invaze hodnost desátníka.

V září 1952, kdy jim měla skončit základní prezenční služba, dostali nabídku. Buď podepsat tři roky práce v dolech, nebo pět let na vojenských stavbách. Kdo podepsal, šel do civilu, kdo ne, byl přidržen k mimořádnému vojenskému cvičení k zvládnutí mimořádných hospodářských úkolů s prezenční dobou trvající nejvýše 5 let. Mezi nimi byl i vojín Josef Kohl a tak budoval letiště dál.

Po Novém roce 1953 bylo 140 lidí, mezi nimi 12 kněží, převeleno na důl Gottwald v Horní Suché. Zde se stal horníkem a po zaškolení získal oprávnění k řízení důlní lokomotivy. Pátého, resp. čtrnáctého března 1953 zemřeli Stalin a Gottwald a na „počest“ úmrtí museli horníci odpracovat 14 nedělních směn navíc. Ještě v prosinci fárali v neděli, aby si tato data dobře pamatovali. Koncem roku 1953 se však začala situace měnit a 31. prosince 1953, po čtyřiceti měsících, byl z „vojny“ propuštěn.

Nastalo komplikované shánění práce, protože když na kádrovém oddělení Kovopolu, Veby a dalších podniků viděli v rubrice povolání napsáno „řeholník“, okamžitě ztratili zájem. Nakonec byl přijat v TOS Hronov jako pomocný dělník. Vojáci si na něj ještě vzpomněli v roce 1956, kdy byl na tříměsíčním cvičení v Rokytnici v Orl. horách přeškolen ze stavbaře na silničáře.

V roce 1958 byl ještě v Klášterci v Orl. horách na měsíčním cvičení. Tím se jeho vojenská kariéra v hodnosti vojína uzavřela.

V roce 1956 stavěly Vojenské stavby ve Špindlerově Mlýně velikou zotavovnu a zde získal místo mzdového účetního. Po dokončení stavby však dostal výpověď. Doma bylo potřeba také přiložit ruku k dílu, maminka těžce onemocněla a naháněči do JZD znepříjemňovali život otci, jak se dalo, a tak bylo potřeba zůstat doma. Janovi začala kariéra obráběče kovů v Kovopole v Polici nad Metují a čeledína na otcovském gruntě. Při tom vykonával funkci kostelníka a regenschoriho ve zdejším chrámu, věnoval se opravám střech kostelů a kaplí v okolí, vstoupil do pěveckého sboru Hron a studoval sólový zpěv.

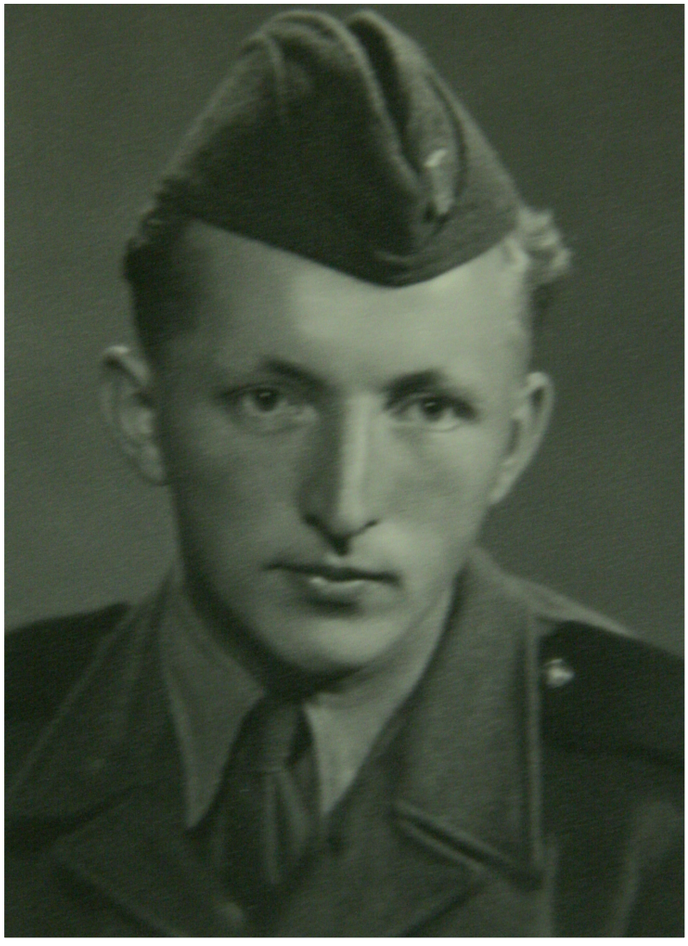

V uniformě PTP

Konečně knězem

Dne 1. října 1968 nastoupil v Litoměřicích ke studiu na Bohoslovecké fakultě Univerzity Karlovy ve věku čtyřiceti let. Dne 23. června 1973 pak Chrámu sv. Víta na Hradčanech přijal z rukou arcibiskupa kardinála Františka Tomáška kněžské svěcení. Za týden, 30. června, sloužil P. Josef Kohl (řeholní jméno a příslušnost k řádu se nesměly používat) v chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Polici nad Metují slavnou primiční mši svatou.

Bohužel tenkrát bylo nutno k výkonu duchovní služby mít státní souhlas, a ten otci Kohlovi nebyl udělen. Svou kněžskou dráhu proto začal jako kostelník u sv. Ducha v Hradci Králové. Po dvou letech konečně dostal státní souhlas k výkonu kněžské služby a 15. července 1975 nastoupil jako kaplan do Litomyšle. V březnu 1983 byl přeložen do Svratky, kde zemřel místní vikář.

Když byla po listopadu 1989 benediktinům v Břevnově vrácena část budov, povolal ho opat Opasek koncem srpna 1990 zpět do kláštera. Z Oseku se vrátil i Ivan Ringel, suchodolský rodák, a tak několik let měl Suchý Důl primát v počtu benediktinů v republice, byť byli jen dva.

ZUŠ POLICE NAD METUJÍ

„Byli páteři, kteří říkali, že jedeme na Sibiř, když jedeme na východ.“ Životní příběh pátera Jana Josefa Kohla

Jan Josef Kohl se stal jedním z postižených v rámci tzv. Akce K, která v roce 1950 vedla ke zrušení mužských řeholních (mnišských) řádů a jejich vyhnání z klášterů, které do té doby obývali.

Josef Kohl se narodil roku 1928 v Suchém Dole u východočeského městečka Police nad Metují. Poskončení základní školní docházky v tzv. měšťance úspěšně složil zkoušky na obchodní školu, přesto jej nevzali. Nastoupil tedy jako učeň v obchodě v Polici nad Metují. Po válce vystudoval obchodní akademii v blízkém Náchodě. Již v průběhu studia uvažoval o dráze kněze a věnoval se duchovním cvičením. Na jejich základě se definitivně rozhodl pro kněžské povolání. Jako student akademie také zažil únor roku 1948, kdy se KSČ dostala k moci.

V září roku 1949, nedlouho po maturitě, se Josef Kohl stal řeholním čekatelem. Členem řádu se Josef oficiálně stal v listopadu 1949 a přijal řádové jméno Jan Křtitel. V té době začal nový režim masově zatýkat nevinné osoby. Několik dní po vstupu mladého Josefa do pražského břevnovského kláštera benediktinů byl zatčen jeho nejvyšší představený, opat Jan Anastáz Opasek. O rok později dostal Jan Anastáz Opasek v politickém procesu doživotní trest. Komunisté koncem roku 1949 začali připravovat **Akci K**, jejíž první fáze proběhla v noci ze 13. na 14. dubna 1950. Příslušníci Státní bezpečnosti, Sboru národní bezpečnosti a Lidových milicí obsadili větší část mužských klášterů a řeholníky odvezli do soustřeďovacích klášterů, což v praxi vlastně znamenalo, že je uvěznili. Druhá fáze proběhla o čtrnáct dní později, kdy došlo i na břevnovský klášter. Bratra Jana Josefa tehdy spolu s dalšími řeholníky odvezli do kláštera v Hejnicích pod Jizerskými horami. Než autobus odbočil na Mladou Boleslav a Liberec, mysleli si někteří, že je vezou na Sibiř.

V srpnu roku 1950 sice některým mladým řeholníkům nabídli možnost studia v generálním semináři,

J. Kohl svěcen na kněze

Státní souhlas k výkonu činnosti

Tzv. státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti byl od roku 1949 nutným předpokladem k tomu, aby duchovní za svou činnost mohli od státu pobírat plat a důchod. Příslušným orgánem, který o udělení souhlasu rozhodoval, byl daný krajský národní výbor, který také mohl souhlas zrušit. Aby duchovní souhlas dostal, musel složit slib, v němž vyslovoval věrnost ČSR a lidově demokratickému zřízení. Jestliže se duchovní rozhodl působit bez státního souhlasu, nemohl tedy pobírat plat a nezakládal se mu nárok na důchod. Riskoval však i odnětí svobody, neboť taková činnost mohla být považována za trestný čin. V Československu i přesto vyvíjela aktivity tzv. podzemní církev (tajně vysvěcení duchovní), která se snažila působit svobodně a nezávisle na státní moci.

ZUŠ POLICE NAD METUJÍ

ten však již byl pod mocenským vlivem komunistů, a tak většina tuto možnost odmítla. Proto dostali povolávací rozkaz do **pomocných technických praporů (PTP)**. Jana Josefa poslali do Libavé na střední Moravě, kde se dodnes nachází vojenský újezd. Po dvou letech „služby s lopatou“ (u jednotek PTP se nesloužilo se zbraní) měla povinná vojenská služba skončit, ale většině branců byla služba prodloužena. Patřil k nim i Jan Josef. A ti, které z vojny propustili, se museli upsat na dlouholeté v práce v dolech či na stavbách. V roce 1953 nastoupil na hornické práce na Karvinsku i Jan Josef, stále ještě v pétepácké uniformě. Atmosféru první poloviny 50. let popisuje i vypověď samotného Jana Josefa: „Asi v září zemřela moje babička, to jsem byl už čtvrtým rokem na vojně. Dostal jsem potvrzenej telegram a šel jsem s tím k starýmu. A on povídá: ‚Nikam nepojedete, my potřebujeme uhlí, a ne tu vaši babičku.‘ Tak jsme fárali dál…“ Z vojenské služby byl Jan Josef propuštěn až k poslednímu prosinci roku 1953 – tedy po 40 měsících!

Parta horníků na Karvinsku, J. J. Kohl v první řadě druhý zleva

Jan Josef se vrátil do rodných východních Čech, tím však jeho problémy neskončily. Jako bývalý řeholník nemohl sehnat zaměstnání, přestože oficiálně měl komunistický systém za úkol nezaměstnanost vymýtit. Když sehnal zaměstnání jako administrativní pracovník v meziskladu, dostal jako „nespolehlivá osoba“ nižší plat. Vystřídal ještě několik zaměstnání a v roce 1956 musel povinně absolvovat ještě tři měsíce na „přecvičení“. Ve druhé polovině 50. let se znovu

Akce K

Akcí K zamýšlela komunistická moc na počátku 50. let 20. století zlikvidovat prakticky veškerou činnost mužských řeholních řádů v Československu. Režim se na ni připravoval již od října roku 1949, kdy byly přijaty zvláštní proticírkevní zákony. V lednu 1950 předsednictvo Ústředního výboru KSČ schválilo plánovaný průběh celé akce. Na přelomu března a dubna 1950 se konal politický proces s několika vysokými církevními představiteli, který měl v Československu navodit správnou „atmosféru“ před samotnou akcí.

První dějství Akce K se odehrálo v noci ze 13. na 14. dubna 1950. Tehdy se zásah zaměřil na řády jezuitů, salesiánů, redemptoristů a františkánů. Řeholníci byli převezeni do několika „sběrných“ klášterů, kde byli prakticky uvězněni. Po této fázi následoval zanedlouho zásah i proti zbylým mužským klášterům. Z těchto sběrných klášterů putovali někteří mladší řeholníci na vojnu – k pomocným technickým praporům (PTP), další skončili v tzv. nápravně pracovních táborech.

V rámci proticírkevních zásahů v roce 1950 došlo i na řádové sestry – jeptišky. V létě tohoto roku jich v rámci Akce Ř byly tisíce odvezeny ze svých původních působišť. Obdobně jako v případě mužských řádů, i pro ně se vyhradily soustřeďovací kláštery, některé musely nastoupit na práci do továren.

Akcí K bylo postiženo přes 2500 řeholníků a téměř 250 klášterů. Akce Ř se však dotkla více než 11 000 řádových sester ve více než 600 klášterech. Řádům byla až do pádu komunistického režimu zakázána činnost. Po roce 1989 se mniši a řádové sestry mohli do klášterů vrátit, mnohé z budov se však nacházely v havarijním stavu a jejich zařízení bylo vydrancováno. Viz také panel ke Krnovu a p. Pontovi.

vrátil do Police nad Metují, pracoval v jedné z místních továren a vykonával též funkci kostelníka v polickém kostele.

J. J. Kohl s rodinou a přáteli po odsloužení své první mše

V říjnu roku 1968, dva měsíce poté, co snahy o uvolnění režimu ukončily tanky vojsk Varšavské smlouvy, nastoupil Jan Josef ke studiu na Bohosloveckou fakultu Univerzity Karlovy. Tu dokončil v roce 1973, stal se tedy knězem ve věku 45 let. Musel ale používat své občanské jméno Josef Kohl. Jenže k výkonu kněžského povolání se v té době vyžadoval státní souhlas, a ten se Janu Josefovi podařilo získat až v roce 1975. Jan Josef vypráví: „I když jsem nepraktikoval, v klášteře jsem nebyl, ale vedenej jsem byl stále jako řeholník. Tak mi kapitulní říká, že musím někam do práce. ‚Abyste šel zpátky do fabriky nebo na stavby, to se nám nezdá, mohl byste dělat kostelníka u katedrály, nemáme ho.' Povídám dobře, tak jsem dělal kostelníka. Tam jsem měl 500 Kčs základu, uklízečka mívala 850 Kčs… A sloužit mši jsem si mohl v zákristii bez účasti lidu." Jeho situace se zlepšila až v roce 1975, kdy nastoupil jako kaplan v Litomyšli. Později ještě působil na Českomoravské vrchovině.

S opatem Opaskem po návratu do Břevnova

S pádem komunistického režimu v roce 1989 se konečně zbavil kletby nespolehlivé osoby. V roce 1990 jej opat Jan Anastáz Opasek znovu povolal do Prahy do obnoveného benediktinského řádu. Setkali se spolu znovu po více než 40 letech.

ZUŠ POLICE NAD METUJÍ

Návrh panelu

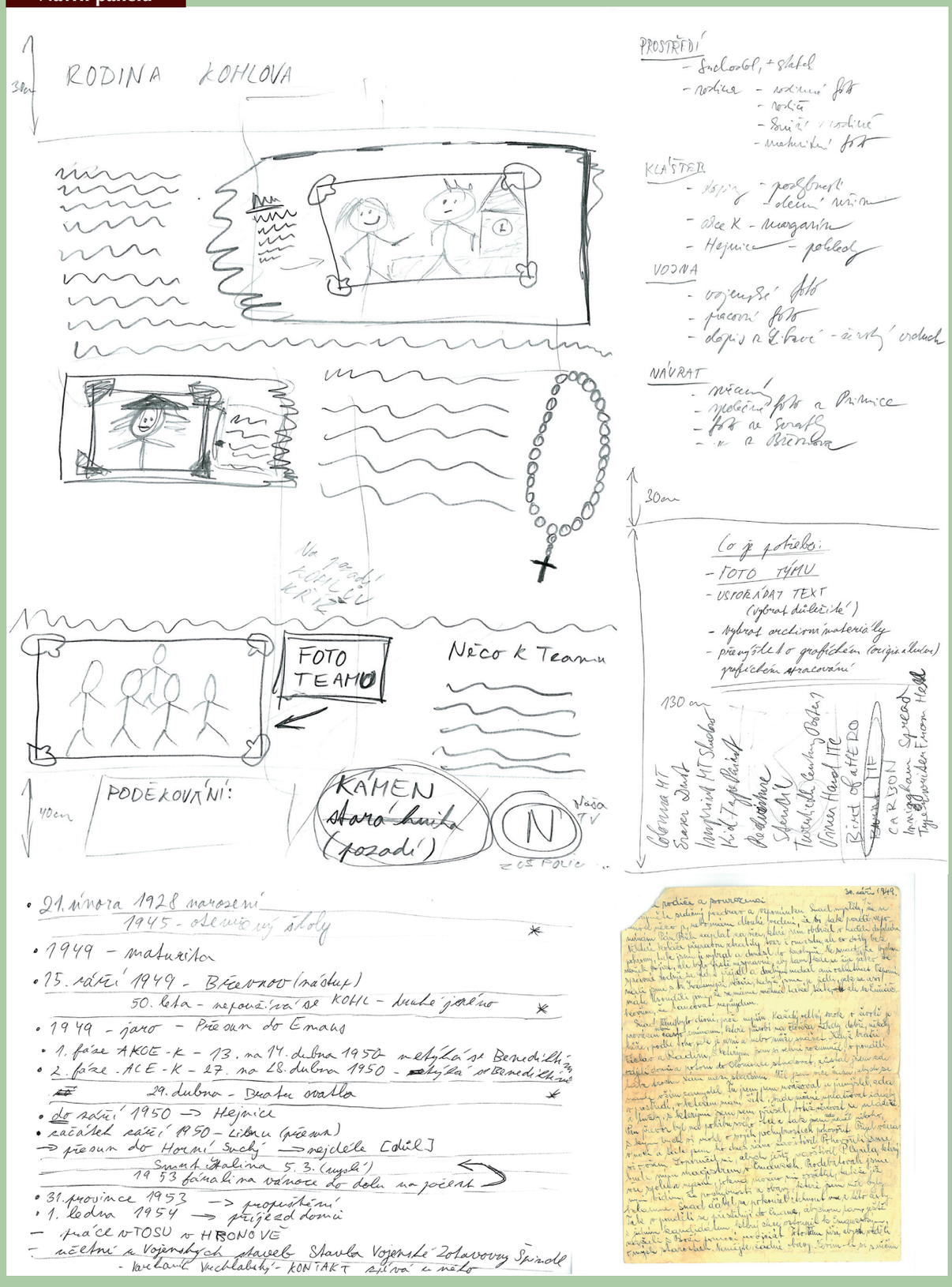

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ